

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับผลการวิจัยเอกสาร และผลการวิจัยแบบสำรวจ ตามลำดับต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร

องค์การเอกชนสตรี ซึ่งได้แก่สมาคมสตรีจำนวน 107 แห่ง ที่เป็นองค์การสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น มีบทบาทในการจัดการศึกษาแก่สตรีเพื่อให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองในด้านเศรษฐกิจและสังคมได้พอควร เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์การเอกชนสตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานโดยอาสาสมัคร ที่ต้องเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังความคิดและทรัพย์สิน มาร่วมดำเนินงาน องค์การเอกชนสตรีแต่ละประเภทจะมีบทบาทแตกต่างกันไป หรือมีจุดเน้นต่างกันตามประเภทของสมาคมและวัตถุประสงค์ของสมาคม คือ สมาคมสตรีวิชาชีพ จะมุ่งให้การอบรมเผยแพร่ความรู้ในด้านวิชาชีพของคนแก่สตรี สมาคมสตรีทั่วไป จะมุ่งให้บริการสตรีในด้านต่างๆ ซึ่งบางสมาคมมุ่งให้บริการแก่กลุ่มของตนก่อนสตรีกลุ่มอื่น บางสมาคมก็ให้บริการแก่สตรีทั่วไปไม่เจาะจง สมาคมสตรีศิษย์เก่า จะมุ่งทำประโยชน์แก่สมาชิกหรือโรงเรียน และสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงประจำจังหวัดต่างๆ จะมุ่งยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสตรีในจังหวัดของตน และเมื่อพิจารณากิจกรรมที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จะพบว่า องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะมุ่งจัดกิจกรรมด้านการฝึกอาชีพทางด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม ให้แก่สตรีเพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริมหรืออาชีพรอง เพื่อให้สตรีสามารถเพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้เพราะเป็นความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วนในเรื่องที่จะแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สำหรับกิจกรรมที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีเพื่อพัฒนาสังคมนั้น จะพบว่า องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะมุ่งจัดกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพอนามัย

การเลี้ยงเด็ก และความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อให้สตรีได้พัฒนา
มาตรฐานวิถีการดำเนินชีวิตและการครองชีพ และเพื่อให้ครอบครัวมีสุขภาพ
อนามัยและโภชนาการที่ดี

2. การวิจัยแบบสำรวจ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาสถานภาพของผู้นำองค์การเอกชนสตรี พบว่า

อายุของผู้นำองค์การเอกชนสตรีร้อยละ 54.67 มีอายุอยู่ระหว่าง
51-60 ปี ซึ่งนับว่าเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ต่างๆ มากพอที่จะทำงานด้านการ
บริหารองค์การและสามารถวินิจฉัยสั่งการต่างๆ ได้เหมาะสม โดยอาศัยความรู้
และประสบการณ์เป็นหลัก นอกจากนี้สตรีที่อยู่ในวัยนี้ส่วนใหญ่จะไม่มี ความกังวล
ในเรื่องหน้าที่การงานแล้ว เพราะสตรีที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำองค์การได้นั้น
ส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จและมีงานที่มั่นคง (ร้อยละ 32 มีอาชีพรับราชการ)
จึงจะสามารถมาทำงานอาสาสมัครได้ดี และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ จึงได้รับเลือก
ให้เป็นผู้นำองค์การเอกชนสตรี ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นวัยที่เหมาะสม ทางด้านวุฒิ
ทางการศึกษา ผู้นำองค์การเอกชนสตรีร้อยละ 40 มีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งเป็นความรู้
พอที่จะดำเนินงานพัฒนาสตรีได้ ประกอบกับ ผู้นำองค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่มี
ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำองค์การเอกชนสตรีมาแล้วอย่างต่ำ 3-4 ปี และทำงาน
ในองค์การอื่นๆ อีกอย่างน้อย 5 แห่งขึ้นไป รวมทั้งมีโอกาสปฎิบัติงานอาสาสมัคร
อื่นๆ พอสมควรและบ่อยครั้ง ซึ่งในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะผู้นำองค์การเอกชน
กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง* นั้นจะดำรงตำแหน่งนายกสมาคม

* คูตารางที่ 3

ตามตำแหน่งของสามี ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นเมื่อสามีย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดใด ภรรยา ก็จะย้ายติดตามไปเป็นนายกสมาคมประจำจังหวัดนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นผู้นำองค์กร เอกชนสตรีกลุ่มสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงนี้จึงอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลานาน (เช่น อาจมากกว่า ๑ ปี ซึ่งหมายถึงอยู่ในตำแหน่งนายกสมาคมในหลายจังหวัด) นอกจากนี้ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด ยังดำรงตำแหน่งนายกเหล่ากาชาด โดยตำแหน่งอีกด้วย ดังนั้นจึงมีโอกาสปฏิบัติงานอาสาสมัครหรือสังคมสงเคราะห์บ่อยครั้ง เพราะหน้าที่ของนายกเหล่ากาชาดจังหวัดนั้น เป็นการทำงานคล้าย ๆ กับงานราชการประจำ คือ เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ราษฎรในจังหวัด เช่น น้ำท่วม, ไฟไหม้ ฯ นายกเหล่ากาชาดก็ต้องมีหน้าที่ปฏิบัติงานควบคู่กันไปกับหน่วยงานราชการ คือเข้าไปช่วยเหลือ สงเคราะห์ หรือแจกจ่ายสิ่งของตามที่ทางราชการจัดส่งมาให้ นอกจากนี้ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีกลุ่มสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง จะมีประสบการณ์ในตำแหน่งมาแล้ว ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีกลุ่มอื่น ๆ ก็มีประสบการณ์ในการทำงานอาสาสมัครมานานเช่นกัน แนวโน้มจะไม่ได้อยู่ในตำแหน่งนายกสมาคม แต่ส่วนใหญ่ก็ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ในองค์กรมาแล้ว จากการสัมภาษณ์ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีหลายแห่งพบว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้นำองค์กร เอกชนสตรีได้นั้น จะต้องเคยร่วมเป็นกรรมการ ขององค์กรมาก่อน ซึ่งเป็นระเบียบประเพณีที่ทุกองค์กรถือปฏิบัติกันมา และผู้ที่จะเป็นผู้นำองค์กร เอกชนสตรีได้นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เข้าร่วมทำงานกับองค์กรตั้งแต่อายุยังน้อย คือระหว่าง 23-30 ปี และสร้างสมประสบการณ์และผลงานมาโดยลำดับ ซึ่งผลการวิจัยในข้อนี้ ตรงกับการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 4 ที่ว่า สตรีผู้เข้าร่วมในการก่อตั้งสมาคมในยุคแรก ๆ นั้นเป็นสตรีที่มีอายุน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vicki Ruth Schram (1980 : 820) ว่าสตรีที่มีอายุน้อย และมีการศึกษาสูง จะเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครมาก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำองค์กร เอกชนสตรีนั้น ส่วนใหญ่มีความพร้อมทั้งด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ นอกจากอายุและวุฒิทางการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดให้สตรีเข้ามาร่วมงานอาสาสมัคร และได้รับเลือกเป็นผู้นำองค์กร เอกชนสตรีแล้ว อาชีพของสามีก็เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดตำแหน่งของผู้นำองค์กร เอกชนสตรีด้วย โดยเฉพาะผู้นำองค์กร เอกชนสตรีในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้นำองค์กร เอกชนสตรี ตามตำแหน่งของสามี คือผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่ใดก็ตามแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีในจังหวัดต่าง ๆ

ได้รับตำแหน่งตามสามีนั้น จะมีประโยชน์ในแง่ของการติดต่อประสานงานกับข้าราชการอื่น ๆ ในจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาสตรีได้โดยสะดวก สำหรับการปฏิบัติงานอาสาสมัครอื่น ๆ นั้น ผู้นำองค์กรเอกชนสตรีร้อยละ 40 มีโอกาสปฏิบัติงานอาสาสมัครอื่น ๆ พอสมควร ซึ่งการได้ทำงานอาสาสมัครอื่น ๆ นั้น จะมีผลให้ผู้นำองค์กรเอกชนสตรี ได้รู้จักกับบุคคลในวงการอาสาสมัครอื่น ๆ ทำให้สะดวกในการที่จะติดต่อขอความร่วมมือภายหลัง รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้กว้างขวางออกไป

2. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิชาต่าง ๆ ที่องค์กรเอกชนสตรีจัดให้ความรู้แก่สตรีนั้น พบว่า

กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรเอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีนั้น จะมีมากในด้านการให้ความรู้ทางด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม และสุขภาพอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 4 สำหรับระยะเวลาในการเปิดอบรมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมระยะสั้น ๆ โดยใช้เวลาเฉลี่ยแล้วประมาณ 7 วัน ซึ่งตั้งขึ้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชาหรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่ามีความยากง่ายเพียงไร ในเรื่องระยะเวลาที่เปิดสอนนั้น ก็ขึ้นอยู่กับองค์กรเอกชนสตรีแต่ละแห่ง บางแห่งอาจจะเปิดอบรมเป็นประจำ เพราะเป็นนโยบายขององค์กร เช่น สมาคมเลขานุการสตรีจะเปิดอบรมวิชาเลขานุการทุกปี ปีละ 1 ครั้ง เพราะเป็นนโยบายขององค์กรที่มุ่งจะยกระดับฐานะของสมาชิกหรือผู้ที่มีอาชีพเลขานุการ เป็นต้น หรือบางแห่งจะเปิดอบรมเป็นครั้งคราว เช่น สมาคมสตรีปัตตานี เปิดอบรมวิชาทำหอยกระຈักแก่สตรี เพื่อขายเป็นที่ระลึกในงานกีฬาเขตที่จัดที่จังหวัดปัตตานี เป็นต้น สำหรับค่าบำรุงต่าง ๆ นั้นองค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะไม่เรียกเก็บจากผู้มารับการอบรม ผู้มาเรียนอาจต้องเสียค่าวัสดุอุปกรณ์บ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย โดยเฉพาะวิชาทางด้านการพัฒนาสังคมนั้น องค์กรเอกชนสตรีทุกแห่งไม่ได้เก็บค่าบำรุงจากสตรีเลย

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้นำองค์กรเอกชนสตรีเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรเอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทย เพื่อพัฒนาตนเอง ปรากฏผลดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของผู้นำองค์กรเอกชนสตรีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจนั้น มีมากในด้านการให้ความรู้เพื่อให้สตรียึดเป็นอาชีพเสริมได้ ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 4 ว่า

"ในโครงการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ แก่สตรีนั้น สมาคมส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริม หรืออาชีพรอง เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว" การที่องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่ โดยเฉพาะองค์การเอกชนสตรีกลุ่มสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงในจังหวัดต่าง ๆ (ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด) มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริมนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นตัวกำหนด กล่าวคือ สมาคมกลุ่มนี้เป็นสมาคมในทางจังหวัด ซึ่งต้องจัดกิจกรรมให้แก่สตรีซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพหลักอยู่แล้ว คือ การทำเกษตรกรรม แต่การทำกรเกษตรนั้นไม่ว่าจะเป็นการทำนา หรือทำไร่ ก็จะทำได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เช่น การทำนาจะใช้เวลาในการทำประมาณ 3-4 เดือน ส่วนเวลาอีก 7-8 เดือน เกษตรกรจะมีเวลาว่างมาก หรือแม้จะทำนาปีละ 2 ครั้งก็ตาม เวลาว่างก็ยังมีอีกมาก และถึงแม้ว่าเมื่อหมดฤดูการทำนาแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่จะเพาะปลูกพืชอื่น ๆ เพื่อเป็นการปรับปรุงดินนั้น ก็จะเป็นการเพาะปลูกโดยใช้ระยะเวลาอันสั้น และต้องใช้เวลาในการรอดผลผลิตด้วย เมื่อสตรีเกษตรกรมีเวลาว่างจากการทำไร่ทำนา สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงและสมาคมสตรีในกรุงเทพฯบางแห่ง จึงเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ และได้พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สตรีเหล่านี้ได้มีอาชีพเสริมเป็นการหารายได้ในช่วงเวลาที่ย่างจากการทำอาชีพหลัก และป้องกันไม่ให้เกิดการละทิ้งอาชีพเดิมและย้ายถิ่นไปทำมาหากินที่อื่น โดยเฉพาะการย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น เกิดปัญหาชุมชนแออัดมากขึ้น เนื่องจากคนอพยพเข้ามามากขึ้น, เกิดปัญหาสตรีถูกเอารัดเอาเปรียบทางค่านแรงงาน เพราะเมื่อเข้ามาทำงานแล้ว สตรีมักจะต้องยอมทำงานทุกประเภทเพื่อให้มีรายได้ แม้วางงานนั้นจะไม่ได้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม หรือสตรีต้องไปทำอาชีพอื่นที่ไม่เหมาะสม เช่น อาชีพโสเภณี เป็นต้น จากการสัมภาษณ์หญิงโสเภณีหลายคนที่บ้านพักถูกเงิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี พบว่า สตรีวัยรุ่นทุกคนเดิมมีอาชีพรับจ้างทำไร่ชาวโหด (เพราะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง) แต่การทำไร่ชาวโหดตั้งแต่เริ่มเพาะจนถึงเก็บเกี่ยวนั้น ใช้เวลาเพียง 4 เดือนเท่านั้น ส่วนเวลาที่เหลืออีกหลายเดือน สตรีเหล่านี้จะว่างงาน และไม่มีรายได้อื่น ๆ เลย จนบางครั้งต้องตามชาวโหดรับประทานแทนข้าว เพราะยากจนมาก สตรีเหล่านี้จึงต้องหันมาประกอบอาชีพอื่น เป็นที่เสื่อมเสียศีลธรรมและเป็นอันตรายแก่สุขภาพของสตรีเอง ด้วยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่นนี้ องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่

จึงมุ่งจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริม เป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว และใช้เวลาว่างจากงานอาชีพหลักให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นี้ ผู้นำองค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นวัตถุประสงค์ที่องค์การเอกชนสตรีมุ่งให้แก่สตรี เป็นอันดับรองลงมาจาก การมุ่งให้สตรีมีอาชีพเสริม ฉะนั้นองค์การเอกชนสตรีจึงมุ่งให้การ ศึกษาเพื่อให้สตรีได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจัดสอนหรืออบรมอาชีพเสริมต่าง ๆ ให้แก่สตรี เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า, การทอผ้า เป็นต้น

อนึ่ง จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า สตรีที่องค์การเอกชนสตรีมุ่งจัดการศึกษาให้ นั้น คือสตรีที่มีรายได้น้อยและสตรีที่อยู่ในท้องที่ห่างไกล ซึ่งสตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะมีอาชีพหลัก อยู่แล้ว และสตรีที่มารับการอบรมนั้น ส่วนใหญ่ก็ต้องการความรู้เพื่อเป็นอาชีพเสริม "จากการฝึกอบรมหลักสูตร การส่งเสริมความรู้พิเศษเพื่อพัฒนาแรงงาน (สำหรับแรงงานหญิง) พบว่า สตรีที่ทำงานโรงงานทอผ้า นั้น จะเกษียณอายุเมื่อมีอายุเพียง 42 ปีเท่านั้น ทุกคนจึง มีความต้องการที่จะฝึกอบรมวิชาชีพเอง เพื่อที่เมื่อออกจากงานแล้วจะได้นำความรู้จากการ อบรมไปประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ไ้บ้าง" (ศูนย์ข้อมูลสตรี 2526 : 3) ฉะนั้นจึงกล่าว ได้ว่า การที่องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่มุ่งจัดการศึกษาให้แก่สตรี เพื่อให้มีอาชีพเสริม นั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่ตรงกับความต้องการของสตรีส่วนใหญ่

สำหรับความคิดเห็นของผู้นำองค์การเอกชนสตรีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการ ให้การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ของสตรี และเพื่อให้สตรียึดเป็นอาชีพหลักนั้น เป็นวัตถุประสงค์อันดับรองลงมาจาก การให้สตรีมีอาชีพเสริม และให้ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย ร่วมกับองค์การ UNESCO (2522 : 35) ซึ่งพบว่า "การศึกษาที่สตรีได้รับจาก หน่วยงานต่าง ๆ นั้น จะมีผลด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยตรงต่อครอบครัวและชุมชน แต่ ไม่ได้เป็นการเตรียมในด้านอาชีพใดอาชีพหนึ่งเจาะจงลงไป อนึ่ง การจะตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อให้สตรียึดเป็นอาชีพหลักนั้นทำได้ยาก แม้แต่หน่วยงานของรัฐบาลยังมีความไม่แน่ใจว่า สามารถจัดการอบรมเพื่อให้สตรียึดเป็นอาชีพได้หรือไม่" ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสตรีส่วนใหญ่

ในชนบทมีอาชีพหลักอยู่แล้ว ดังนั้นการจะจัดการศึกษาโดยมุ่งเตรียมอาชีพใดอาชีพหนึ่งแก่สตรีนั้นจึง เป็นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แนวคิดอุปสรรคใน เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ของสตรีนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีน่าจะได้ดำเนินการค่านี้น่ามากขึ้น คือเมื่อมุ่ง จัดการศึกษาให้สตรีได้มีอาชีพเสริมและได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แล้ว ก็ควรจะมุ่ง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่สตรีด้วย โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอาชีพหลักของสตรี คือ การทำเกษตรกรรม ซึ่งในเรื่องนี้ วิบูลลักษณ์ ทองเชื้อ และ พรทิพย์ สุวรรณโรจน์ (2524 : 28) ได้ทำการวิจัยพบว่า "หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่จัดเพื่อสตรีส่วนใหญ่ นั้น มักจะมองข้ามความสำคัญ ในการเพิ่มทักษะการผลิต โดยเฉพาะแก่สตรีในชนบท" เมื่อเป็นเช่นนี้้องค์การเอกชนสตรี จึงควรจะได้ปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้ให้มากขึ้น

3.2 ความคิดเห็นของผู้นำองค์การเอกชนสตรีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของ องค์การเอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาสังคม มีมากในก้านการให้ความรู้ เพื่อให้สตรีรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ผู้วิจัยเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่ นั้นเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาในเรื่องสุขภาพอนามัยของสตรีมานานแล้ว จากการ วิเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 พบว่า "สมาคมที่ก่อตั้งขึ้นในระยะแรก ๆ (ก่อน พ.ศ. 2500) นั้น เช่น สมาคมพยาบาล และสมาคมสตรีไทย ต่างก็มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สตรีรู้จักการ รักษาสุขภาพอนามัย" ทั้งนี้เพราะ "สตรีไทยจำนวนมากประสบปัญหา ด้านสุขภาพอนามัยมา นานแล้ว นอกจากนั้นสตรียังเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องอาหาร ความสะอาดของเครื่องใช้ บ้านเรือน รวมทั้งการดูแลรักษาพยาบาล ด้วย และสตรียังต้องมีการให้กำเนิดบุตร การดูแลรักษาสุขภาพในระหว่างตั้งครรภ์ และหลังคลอด" (กระทรวงสาธารณสุข 2526 ก : 2) ซึ่งเป็นช่วงที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อมาก ดังนั้นการพัฒนาสตรีทางด้านสุขภาพอนามัยจึงจำเป็นมากสำหรับสตรี โดยเฉพาะ การให้การศึกษาทางด้านสุขภาพอนามัยนั้น จะช่วยให้สตรีได้ตระหนักถึงปัญหาของสุขภาพ อนามัยของตนเอง, ครอบครัว และสามารถแก้ปัญหาและช่วยเหลือตนเองได้ การที่องค์การ

เอกชนสตรีส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แกสตรีเพื่อรักษาสุขภาพอนามัยนี้ จึงนับเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้มาก ซึ่งในเรื่องนี้ภาครัฐบาลได้เห็นความสำคัญ ขององค์การ เอกชนสตรีว่า จะสามารถช่วยเสริมงานของภาครัฐบาลได้ เพราะการจะแก้ไข ปัญหาสาธารณสุขของชาตินั้น ไม่สามารถกระทำได้โดยภาครัฐบาลฝ่ายเดียว ต้องอาศัยความ ร่วมมือจากทุกฝ่ายรวมทั้งภาคเอกชนด้วย "ดังนั้น ภาครัฐบาลจึงได้เชิญชวนให้ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหาสาธารณสุขของชาติ โดยการร่วมมือกัน กำหนดหลักการและแนว ความคิดที่สอดคล้องกันในเรื่องกลไกที่มีประสิทธิภาพสำหรับภาคเอกชนที่จะ เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศ" (กระทรวงสาธารณสุข 2526 ข : 3) จึงกล่าวได้ ว่า นับเป็นความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งขององค์การ เอกชนที่ได้เข้าร่วมในงานพัฒนาประเทศ

สำหรับความคิดเห็นของผู้นำองค์การ เอกชนสตรีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมความดีนั้น เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้นำองค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นวัตถุประสงค์ที่องค์การ เอกชนสตรีจัดให้แกสตรี เป็นอันดับรองลงมาจากภารกิจ รักษาสุขภาพ-อนามัย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า องค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมอันดีมานานแล้ว โดยเฉพาะองค์การ เอกชนสตรีกลุ่มสมาคมส่งเสริม วัฒนธรรมหญิง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 ที่ว่า "สมาคม ส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง นั้น แต่เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม ในท้องถิ่นของตน และในเวลาต่อมาจึงได้เพิ่มวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งคือ เพื่อมุ่งยก กระดับมาตรฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม" การที่องค์การ เอกชนสตรีกลุ่มสมาคมส่งเสริม วัฒนธรรมหญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมนั้น เพราะวัตถุประสงค์ในการ ก่อตั้ง สมาคมเป็นเช่นนั้น แม้ว่าในปัจจุบันองค์การ เอกชนสตรีจะได้ดำเนินงานด้านยกระดับมาตรฐาน ทาง เศรษฐกิจและสังคมของสตรีในจังหวัดมากขึ้นก็ตาม แต่วัตถุประสงค์เดิมนั้น องค์การ เอกชนสตรีก็มีอยู่แล้ว

ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีรุ่นหนึ่งสื่ออ่านออกเขียนได้นั้น ผู้นำองค์การ เอกชน สตรีเห็นว่า องค์การ เอกชนสตรียังจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุมติวัตถุประสงค์ข้อนี้อยู่ ซึ่งผู้วิจัย

จัดให้ความรู้ทางด้านการประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่องค์กรเอกชนสตรีจัดให้ความรู้แก่สตรีในค่านี้นั้น เพราะความรู้ในด้านการประดิษฐ์ต่าง ๆ จะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่สตรีดังนี้ คือ

1. ช่วยให้สตรีรู้จักการประหยัด โดยสอนให้สตรีนำวัสดุที่เหลือใช้หลาย ๆ สิ่งมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการประหยัดรายจ่าย และช่วยความเศรษฐกิจของสตรี

2. ช่วยให้สตรีที่มีโอกาสออกไปทำงานนอกบ้าน และต้องเลี้ยงดูบุตร มีงานประดิษฐ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ทำ เพื่อเสริมรายได้ ซึ่งการที่สตรีได้ขลุกขลางและอบรมลูกที่บ้านนั้น องค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของสตรี ทั้งนี้เพราะการที่พ่อและแม่ออกไปทำงานนอกบ้าน โดยไม่มีเวลาได้อบรมดูแลลูกเท่าที่ควรนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ ดังนั้นองค์กรเอกชนสตรีจึงพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สตรีสามารถทำอยู่บ้านตนเองได้ เช่น การสานตะกร้า, การประดิษฐ์ดอกไม้ และสตรีก็มีเวลาอบรมเลี้ยงดูลูกไปด้วย

3. ช่วยให้สตรีมีความเพลิดเพลิน สุขภาพจิตดีขึ้น เพราะหลังจากที่สตรีต้องเหน็ดเหนื่อยกับงานประจำในไร่นา หรืองานประจำมาตลอดทั้งสัปดาห์แล้ว สตรีอาจจะใช้เวลาว่างมาประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดได้

สำหรับการให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีและหัตถกรรมเพื่อให้สตรีผลิตเป็นสินค้าออกจำหน่ายนั้น บางครั้งสตรีอาจประสบปัญหาทางด้านการตลาดและด้านเงินทุน ซึ่งเป็นปัญหาที่องค์กรเอกชนสตรีหลายแห่งประสบ จากการสัมภาษณ์ จันทนา บรรวณน นายกสมาคม ไว.ศ.บ.ย. ซี.เอ. พบว่า "สมาคมไม่อาจจะให้ความช่วยเหลือทางด้านตลาดแก่สตรีที่มาเรียนวิชาทางด้านหัตถกรรม และนำผลิตภัณฑ์ทางด้านหัตถกรรมมาขายได้อย่างเต็มที่นัก สมาคมสามารถช่วยได้แต่เพียงการรับฝากขายที่สมาคม หรือการออกร้านขายในงานประจำมีเป็นครั้งคราวเท่านั้น สำหรับการฝากขายตามห้างสรรพสินค้า นั้น ทางห้างต้องบวกกำไรขึ้นอีก ทำให้สินค้าราคาแพงขึ้น จึงทำให้ขายไม่ค่อยได้" นอกจากความจำกัดทางด้านการตลาดแล้ว ด้านเงินทุนก็เป็นปัญหาสำคัญ สตรีที่มารับการอบรมวิชาทางด้านหัตถกรรมแล้วอาจจะไม่สามารถหาแหล่งเงินทุน มาใช้จ่ายในการผลิตได้ จากการวิจัยของ เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ (2524 : 18) พบว่า ปัญหาที่พบในการพัฒนาสตรี คือ สตรีขาดความรู้ความเข้าใจในการหาแหล่งเงินทุน จากข้อจำกัดทั้ง 2 ประการนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรเอกชนสตรีอาจจะ

ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐบาล เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้

สำหรับความรู้ด้านสุขภาพอนามัยนั้น องค์การ เอกชนสตรีก็จัดให้แก่สตรีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนีย์ ไชยสุต และคณะ (2520 : 41) ว่า สตรีร้อยละ 91 ต้องการ ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การที่สตรีส่วนใหญ่ต้องการ ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะสตรีทั้ง ในเมืองและชนบททางประสบปัญหาค่าดูแลสุขภาพอนามัยเหมือน ๆ กัน เช่น การใช้จ่ายไม่ถูก วิธีหรือใช้จ่ายเร่ ทำให้สิ้นเปลืองเงินทอง และไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ, ความไม่รู้ในเรื่องวิธี รักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้สตรียังประสบกับปัญหาสุขภาพ อนามัยที่ต่างจากบุรุษ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางด้านกายวิภาคและสรีระ คือสตรีใน ระยะตั้งครรภ์ และเลี้ยงดูบุตร เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคมามากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงของร่างกายและความเครียดทางจิตใจที่เกิดขึ้นมากผิดปกติในระยะนี้ สตรีต้องการการดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในแง่อาหารโภชนาการ และการคิดเชื้อโรค ต่าง ๆ" (กระทรวงสาธารณสุข 2526 : 3) ดังนั้นการที่องค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่ มุ่งให้การศึกษาศึกษาแก่สตรีทางด้านสุขภาพอนามัยนั้น จึงนับว่าสอดคล้องกับความต้องการของ สตรีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะมีสมาคมหลายแห่งได้สนใจงานด้านนี้ เช่น สมาคมผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ฯ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, สมาคมสตรีอุดมศึกษา เป็นต้น จึงได้ร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐบาลและสมาคมสื่อมวลชนต่าง ๆ จัดทำโครงการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของสตรีในการบริการสุขภาพอนามัยขึ้น

สำหรับการให้ความรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม องค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่ เห็นว่า ยังจัดให้แก่สตรีน้อย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะการพัฒนาสตรีขององค์การ เอกชนสตรี มุ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เพราะเป็นความต้องการในอันดับแรก จะเห็นได้ว่า องค์การ เอกชนสตรีจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพและรายได้มากกว่าการพัฒนาทางด้าน สังคมและวัฒนธรรม แม้แต่แผนพัฒนาสตรีในช่วงระยะเวลา 5 ปีก็เช่นกัน แผนพัฒนานี้ก็มี เป้าหมายการมองปัญหาค่าด้านเศรษฐกิจเป็นหลักมากกว่า ดังนั้นองค์การ เอกชนสตรี ซึ่งส่วนใหญ่ จะอาศัยแผนพัฒนาสตรี เป็นแนวทางในการจัดวางโครงการพัฒนาสตรีต่าง ๆ จึงเน้นการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจด้วย

ความรู้ทางด้านฝีมือต่าง ๆ เช่น ช่างแกะนาฬิกา, ช่างแก้วิทยุ ฯ นั้น องค์การ เอกชนสตรีบังคับให้การศึกษาแก่สตรีน้อย ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะข้อจำกัดต่าง ๆ ของทั้งองค์การ เอกชนสตรีและสภาพแวดล้อมของสังคม กล่าวคือ งานช่างต่าง ๆ นี้สตรีมักจะมีทักษะในการทำน้อยกว่าชาย ในสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการซ่อมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ นั้น มักจะไม่รับสตรีเข้าทำงานหรือฝึกงาน ทั้งนี้เพราะเห็นว่าสตรีไม่ค่อยมีความสามารถในค่านี้นี้ เมื่อสถานประกอบการต่าง ๆ หรือนายจ้างก็คิดกันไม่รับสตรีเข้าทำงานหรือฝึกงาน ดังนั้นองค์การ เอกชนสตรีซึ่งเป็นเพียงหน่วยงานอาสาสมัคร ไม่มีสถานที่ฝึกงาน จึงมีความลำบากในการจัดให้ความรู้แก่สตรีในค่านี้นี้ได้ และอีกประการหนึ่ง การให้ความรู้เพื่อให้สตรีซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดนั้น ต้องใช้เวลาในการอบรมและการฝึก เพื่อให้เกิดความชำนาญาน องค์การ เอกชนสตรีซึ่งส่วนใหญ่จะจัดให้ความรู้แก่สตรีโดยใช้หลักสูตรระยะสั้น ๆ จึงอาจไม่สะดวกที่จะจัดให้ความรู้แก่สตรีในค่านี้นี้

สำหรับการให้ความรู้ทางด้านช่างฝีมือที่เป็นแรงงานในการก่อสร้าง เช่น ช่างปูน หรือช่างปูกระเบื้องนั้น องค์การ เอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีน้อย เพราะความรู้ทางด้านช่างฝีมือนี้เป็นความต้องการของสตรีเพียงกลุ่มเล็ก ๆ และมีหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะจัดให้การศึกษาอยู่แล้ว เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ การที่องค์การ เอกชนสตรีจะเข้าไปช่วยพัฒนาให้สตรีที่มีอาชีพเป็นช่างเหล่านี้ มีฝีมือมากขึ้นนั้น ก็ทำได้ลำบาก เพราะนายจ้างส่วนใหญ่มักจะไม่ต้องการให้สตรีที่ทำงานก่อสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานแบกหามพัฒนาฝีมือมาเป็นแรงงานที่มีฝีมือ เพราะจะทำให้เสียค่าจ้างเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเป็นการลำบากที่องค์การ เอกชนสตรีจะเข้าไปช่วยฝึกอบรมสตรีเหล่านี้ องค์การ เอกชนสตรีอาจจะช่วยเหลือแรงงานสตรีได้เพียงช่วยกระตุ้นให้รัฐบาลรับทราบปัญหาของแรงงานสตรี การถูกเอารัดเอาเปรียบ เพื่อให้รัฐบาลจะค้นหาทางช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป

ส่วนความรู้ทางด้านกฎหมายนั้น องค์การ เอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีน้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เพราะความรู้ด้านนี้ เป็นความต้องการในขั้นคืบรองลงมาหรือไม่เป็น ความต้องการของสตรีเลย หากสตรีไม่ใคร่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย องค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่จะแทรกความรู้ทางด้านกฎหมายนี้ให้แก่สตรีที่มารับ

การอบรมวิชาชีพอื่น ๆ บางเป็นครั้งคราว หรือเมื่อสตรีเกิดปัญหาทางกฎหมาย เช่น ถูกโกง องค์กรเอกชนสตรีก็จะรับปัญหาเหล่านี้ไปสอบถามหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง เช่น สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย หรือแนะนำให้สตรีไปรับบริการจากสมาคมที่เกี่ยวข้องโดยตรง

3.4 ความคิดเห็นของผู้นำองค์กรเอกชนสตรีเกี่ยวกับวิธีการให้การศึกษาแก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองนั้น ผู้นำองค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่ใช้วิธีการรวมกลุ่มสตรีแล้วให้การอบรมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัด นั้น สตรีมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว โดยหน่วยงานราชการต่าง ๆ เข้ามาร่วมจัดการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มทอผ้า เป็นต้น ฉะนั้นเมื่อองค์กรเอกชนสตรีจะเข้าไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสตรี จึงจัดรวมกลุ่มสตรีแล้วให้การอบรม

ผู้นำองค์กรเอกชนสตรีเห็นว่า การให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่, การเผยแพร่ความรู้ทางเอกสาร เป็นวิธีการที่องค์กรเอกชนสตรีใช้เป็นอันดับรองลงมา ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการที่องค์กรเอกชนสตรีใช้วิธีการ เช่นนี้เพราะองค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะทำงานประสานกับหน่วยงานราชการ ซึ่งเข้าไปอบรมสตรีโดยใช้เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำต่าง ๆ และแจกเอกสารเผยแพร่ความรู้ เป็นส่วนมาก

สำหรับการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ, การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ และการให้ความรู้ทางหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารนั้น องค์กรเอกชนสตรีใช้วิธีการเหล่านี้ น้อย เพราะข้อจำกัดขององค์กรเอกชนสตรี ซึ่งเป็นเพียงอาสาสมัคร เช่น การให้ความรู้ทางวิทยุนั้น องค์กรเอกชนสตรีบางแห่งก็ได้จัดอยู่บ้างเล็กน้อย เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าเวลาของสถานี โดยเฉพาะถ้าต้องการจะได้เวลาที่ดี ซึ่งเรียกว่า prime time คือเวลาที่มีผู้ฟังมาก ๆ นั้น ก็ต้องเสียค่าเช่าเวลาแพง องค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะไม่สามารถเช่าเวลาได้ จึงอาจต้องไปจัดรายการตามเวลาที่สถานีวิทยุจัดให้ ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่ค่อยมีสตรีหรือแม่บ้านฟัง การให้ความรู้โดยวิธีนี้จึงไม่คุ้มค่าใช้จ่าย หรือการจัดนิทรรศการ การให้ความรู้ทางหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารก็ยังทำได้น้อย เพราะข้อจำกัดทางด้านบุคลากร ซึ่งส่วนหนึ่งมีงานประจำ อาจเจียดเวลามาให้ได้ไม่เพียงพอ

ส่วนการทำแบบเรียนให้ผู้เรียนศึกษาเอง, การอภิปรายและสัมมนา เป็นวิธีการให้การศึกษาน้อยที่สุดก็เพราะข้อจำกัดหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง ซึ่งถ้าจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยใช้วิธีนี้ก็คงจะไม่เกิดผล เพราะสตรีในชนบทไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะมาร่วมอภิปรายหรือสัมมนา

3.5 ผู้นำองค์กรเอกชนสตรี มีความเห็นว่า องค์กรเอกชนสตรี ใ้จัดการศึกษาให้แก่สตรีที่มีรายได้น้อย และสตรีที่อยู่ในท้องที่ห่างไกลมาก ซึ่งวิเคราะห์ไ้กว่า สตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ตองพัฒนาอกนกลุ่มอื่นเพื่อช่วยให้สตรีทั้ง 2 กลุ่ม สามารถพัฒนาตนเองไ้ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จากการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 4 จะพบว่า องค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่ จะมุ่งให้การศึกษากสตรีที่มีรายได้น้อยให้มีโอกาสเพื่อหารายไ้มาจุนเจือครอบครัวไ้ และจากตารางที่ จะเห็นว่า วิชาต่าง ๆ ที่องค์กรเอกชนสตรีจัดให้แกสตรีนั้น ส่วนมากจะเป็นการจัดให้โดยไม่คิดค่าบำรุง เพื่อสตรีที่มีรายได้น้อยจะไ้มีโอกาสเรียนไ้ สำหรับสตรีที่อยู่ในท้องที่ห่างไกลนั้น ก็เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักขององค์กรเอกชนสตรีหลายแห่ง ทั้งนี้เพราะสตรีในชนบทนั้น ยังประสบปัญหาทางด้านต่าง ๆ อยู่มาก โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 4 ที่ว่า "สมาคมสตรีหลายแห่งมุ่งให้การศึกษากสตรีในชนบทห่างไกลมากกว่าสตรีในเมือง โดยเฉพาะสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ทั้งนี้เพราะ "ยังมีชาชนบทถึงหนึ่งในสี่ของประชากรทั้งประเทศอยู่ในฐานะยากจน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตอนบนของประเทศ และหากปล่อยให้สภาพการณ์เช่นนี้มีต่อไปแล้ว ในที่สุดย่อมบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงไ้" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 4) องค์กรเอกชนสตรีบางแห่งก็เห็นความสำคัญในข้อนี้ด้วย ดังจะเห็นไ้จากสาขาของสมาคมสตรีหลายแห่ง ทั้งอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น สมาคมไว.คัม.ยู.ซี.เอ. สาขาเชียงใหม่, สมาคมสตรีอุดมศึกษาสาขาเชียงใหม่, สาขาขอนแก่น และสมาคมผู้นำเพื่อประโยชน์ ซึ่งมีศูนย์ฝึกอบรมที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

สำหรับสตรีทั่วไป, ผู้นำสตรีในชุมชนและสตรีที่เป็นสมาชิกในองค์กร องค์กรเอกชนสตรีจะจัดให้การศึกษาน้อย เพราะสตรีเหล่านี้ไม่ประสบปัญหาเหมือนกั

สตรี 2 กลุ่มแรก แต่อย่างไรก็ตาม องค์การเอกชนสตรีบางแห่งก็มุ่งจัดการศึกษาให้แก่สตรีในองค์การของตน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น สมาคมเลขานุการสตรี, สมาคมพยาบาล เป็นต้น

3.6 ความคิดเห็นของผู้นำองค์การ เอกชนสตรี เกี่ยวกับสตรีกลุ่มเป้าหมาย พิเศษที่องค์การ เอกชนสตรีจัดการศึกษาให้ นั้น ผู้นำองค์การ เอกชนสตรีเห็นว่า องค์การ เอกชนสตรีจัดการศึกษาแก่กลุ่ม เยาวสตรีและสตรีในชุมชนแออัดน้อย ส่วนสตรีที่ท้องซังและหญิงบริการพิเศษนั้น จัดให้น้อยที่สุด ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มสตรีเป้าหมายพิเศษนี้ หน่วยงานรัฐบาลได้จัดให้การศึกษาอยู่แล้ว เช่น กรมราชทัณฑ์, กรมประชาสงเคราะห์ เป็นต้น และองค์การ เอกชนสตรีก็เป็นเพียงหน่วยงานอาสาสมัครที่ไม่มีอำนาจสั่งการ เหมือนหน่วยงาน รัฐบาล การเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือสตรีกลุ่มนี้ เช่น หญิงบริการพิเศษนั้น อาจประสบ ปัญหามากมาย เช่น การถูกขู่กรรโชกจากผู้เสียผลประโยชน์ เป็นต้น ดังนั้นจึงมีองค์การ เอกชนสตรีเพียงไม่กี่แห่งที่เข้าไปดำเนินการนี้ สำหรับกลุ่มเยาวชนสตรีและสตรีในชุมชน แออัดนั้น ยังมีองค์การ เอกชนสตรีหลายแห่งที่เข้าไปให้การศึกษา มากกว่ากลุ่มหญิงที่ท้องซัง และหญิงบริการพิเศษ และปัญหาอีกประการหนึ่งที่ทำให้้องค์การ เอกชนสตรีไม่ค่อยอยากเข้า มาดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่สตรีเหล่านี้ เพราะถูกมองว่าก้าวล่วงงานของทางราชการ เช่น กรณี้องค์การ เอกชนสตรีได้รับแจ้งว่ามีการใช้แรงงานเยาวชนสตรีอย่างทารุณ หรือ พบแหล่งกักขังสตรีให้ค้าประเวณี เมื่อ้องค์การ เอกชนสตรีแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการ ้องค์การ เอกชนสตรีอาจถูกกองคุ้มครองแรงงานหญิงและเด็ก กรมแรงงาน หรือสถานีตำรวจ ท้องที่ตำหนิว่า ทำงานก้าวล่วงไม่แจ้งให้หน่วยงานโดยตรงมาดำเนินการรับผิดชอบ เป็นต้น จากข้อจำกัดและความไม่สะดวกนานาประการดังนี้ ้องค์การ เอกชนสตรีจึงเข้าไปดำเนินการ ให้การศึกษาแก่สตรีกลุ่มนี้น้อย

4. จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา สตรี และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ปรากฏผลดังนี้

4.1 ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การที่้องค์การ เอกชนสตรีไม่มีรายได้ประจำที่จะนำมาใช้จ่าย (ร้อยละ 54.67) ทำให้้องค์การ เอกชนสตรี ต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาเงินในการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้นำ

องค์การเอกชนสตรีพบว่า ปัญหาทางด้านงบประมาณนี้ ทำให้การดำเนินงานขององค์การ
เอกชนสตรีในด้านการพัฒนาสตรีเป็นไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะการต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ
เพื่อหาทุนนั้นนับเป็นสิ่งที่ยุ่งยากมาก นอกจากปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ จะทำให้
การพัฒนาสตรีล่าช้าแล้ว ยังทำให้องค์การเอกชนสตรีไม่สามารถวางแผนงานในการดำเนินงาน
ในระยะยาวได้

4.2 ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดบุคลากรที่
ทำงานประจำ (ร้อยละ 68) ขาดบุคลากรที่มีความสามารถ (ร้อยละ 20) และขาด
บุคลากรที่เสียสละอย่างแท้จริง (ร้อยละ 16.00) เนื่องจากองค์การเอกชนสตรีเป็นการ
ทำงานของอาสาสมัคร มีส่วนใหญ่มิใช่งานประจำอยู่แล้ว ดังนั้นปัญหาในเรื่องบุคลากรจึง
มีอยู่ตลอดเวลา บางองค์การอาจจะมีปัญหาด้านนี้มาก หรือบางองค์การอาจจะมีปัญหาน้อย
ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานของบุคคลที่เป็นสมาชิกขององค์การต่าง ๆ นั้น ในด้านฐานะ, การศึกษา
และสังคม จึงทำให้แบบแผนแนวคิดการทำงานต่าง ๆ แตกต่างกันไป และที่องค์การเอกชน
สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดบุคลากรที่ทำงานประจำ ซึ่งหมายถึงบุคลากร
ที่มีเงินเดือนและทำงานในระดับบริการที่มีความสามารถ คือ รุ่งานทุกอย่างในองค์การ
เมื่อมีการ เปลี่ยนตัวผู้นำองค์การเอกชนสตรี หรือคณะกรรมการต่าง ๆ ไปตามวาระ บุคคล
ที่ทำงานประจำนี้ก็จะสามารถประสานงานกับคณะกรรมการชุดใหม่ให้งานดำเนินไปได้โดย
รวดเร็ว โดยไม่ต้องให้คณะกรรมการ เสียเวลามาศึกษางานอีก องค์การเอกชนสตรีหลาย
แห่งพยายามสรรหาและจ้างบุคคลที่จะทำงานประจำนี้ด้วยเงินเดือนสูง แต่ก็ไม่ค่อยสำเร็จ
เพราะส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มีความก้าวหน้าในด้านอาชีพ ขาดหลักประกัน ไม่เหมือนงาน
ราชการ ดังนั้นจึงมักจะลาออกไปเมื่อใดงานที่ดีกว่า

4.3 ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่า การประสานงานกับสตรีในชุมชน
ยังไม่ได้ผลเต็มที่ที่เป็นปัญหามากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาคือ ไม่ได้รับความร่วมมือจาก
เจ้าหน้าที่ราชการ (ร้อยละ 20) และองค์การเอกชนสตรี ร้อยละ 18.67 เห็นว่าไม่มี
ปัญหาด้านการประสานงาน การที่องค์การเอกชนสตรีไม่สามารถประสานงานกับสตรีใน
ชุมชนไม่ได้ผลเต็มที่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่ไม่มีกำลังคนเพียงพอที่
จะดำเนินงานประสานกับสตรีในชุมชนได้ ทำให้บางครั้งการดำเนินกิจกรรมไม่ได้ผลเท่าที่
ควร สำหรับการไม่ได้รับความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ราชการนั้นก็ก็เป็นปัญหาไม่มากนัก เพราะ

องค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่ในจังหวัดต่าง ๆ จะดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ อยู่แล้ว

4.4 ปัญหาค่านอุปกรณ สถานที่ พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การขาดแคลนอุปกรณ (ร้อยละ 33) แดงองค์การเอกชนสตรีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 31) เห็นว่าไม่มีปัญหาในค่านนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่องค์การเอกชนสตรีบางแห่งประสบปัญหาค่านการขาดแคลนอุปกรณนั้น อาจเนื่องจาก หน่วยราชการต่าง ๆ ที่องค์การเอกชนสตรีร่วมมือด้วยนั้น มีอุปกรณต่าง ๆ ไม่เพียงพอ บางครั้งทำให้การฝึกอบรมอาชีพบางอย่าง เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นไปไคช้า หรือฝึกอบรมไคครั้งละไม่กี่คน

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับสตรีกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ สตรีมีฐานะยากจน ไม่สามารถเดินทางมารับการอบรมไค (ร้อยละ 37.33) และปัญหาอันคัมรองลงมาคือ สตรีขาดแรงจูงใจในการเรียน (ร้อยละ 25.33) ส่วนองค์การเอกชนสตรีอีกร้อยละ 24 เห็นว่า ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสตรีกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาเรื่องสตรีมีฐานะยากจน ไม่สามารถเดินทางมารับการอบรมไคนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในบางจังหวัด การเดินทางติดต่อกันนั้นทำไคไม่สะดวกนัก ทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สตรีชนบทที่มีฐานะยากจนจึงไม่สามารถมารับการอบรมไค แม้ว่าองค์การเอกชนสตรีจะไม่เก็บค่านำรุงในการเรียนจากสตรีก็ตาม สำหรับปัญหาเรื่องการขาดแรงจูงใจในการเรียนนั้น ผู้นำองค์การเอกชนสตรีอาจจะแก้ไขไคโดยก่อนที่จะจัดกิจกรรมไค ๆ อาจจะทำการประชาสัมพันธ์ให้สตรีในจังหวัดเห็นความสำคัญของการมาอบรมและเห็นผลที่จะไครับว่า จะช่วยให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวไคอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับสตรีกลุ่มเป้าหมายนี้ ก็มีไคปัญหาที่ร้ายแรงอะไรมากนัก เพราะองค์การเอกชนสตรีอีกร้อยละ 24 เห็นว่าในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสตรี ไม่ประสบปัญหาเรื่องสตรีกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหานี้เกิดแตกต่างกันไปตามสภาพของจังหวัดต่าง ๆ

4.6 ปัญหาค่านการพัฒนาอาชีพทางค่านหัตถกรรมและงานฝีมือนั้น พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การขาดการพัฒนารูปแบบใหม่ ๆ ให้ทันสมัย จึงไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาในข้อนี้หน่วยงานรัฐบาลเองก็ตระหนักไคอยู่ โดยเฉพาะกรมส่งเสริมหัตถกรรมไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ไคพยายามหารูปแบบใหม่ ๆ มาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทางค่านหัตถกรรมให้มีรูปแบบสวยงามขึ้น และมีประโยชน์ไคสอยมากขึ้น สำหรับปัญหาข้อนี้ทาง

องค์การเอกชนสตรีที่ติดต่อกันมีอยู่ร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว ก็คงจะหาวิธีแก้ไขปัญหานี้ได้

4.7 ปัญหาในด้านการประเมินผล พบว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดตามผล ซึ่งเป็นข้อจำกัดขององค์การเอกชนสตรี เนื่องจากสมาคมเหล่านี้ดำเนินงานโดยอาสาสมัคร บางครั้งจึงอาจไม่มีเจ้าหน้าที่หรือกรรมการที่มีเวลาว่างมาทำการติดตามผลได้

4.8 ผู้นำองค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ความรู้แก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัวขององค์การเอกชนสตรีนั้น ประสบความสำเร็จพอใช้ ทั้งนี้เพราะการทำงานของอาสาสมัครทุกองค์การนั้นจะต้องมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากบ้างน้อยบ้างตามสมควร ดังนั้นการที่องค์การเอกชนสตรีประสบความสำเร็จพอสมควรนั้นก็นับว่าเป็นที่น่าพอใจ เพราะถึงอย่างไรองค์การเอกชนสตรีก็ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐและเสริมงานของรัฐได้ส่วนหนึ่ง

4.9 ในด้านข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาสตรีขององค์การเอกชนสตรี พบว่า

ปัญหาทางด้านการประสานงานนั้น องค์การเอกชนสตรีแก้ไขได้โดยพยายามคัดเลือกสตรีในท้องถิ่น ตำบล หรืออำเภอ ที่องค์การเอกชนสตรีเข้าไปอบรม ให้ช่วยในการประสานงานต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในชุมชนบางแห่งสตรีที่มีความสามารถหรือเป็นที่เชื่อถือของบุคคลในชุมชนนั้น ๆ อาจจะทำหน้าที่ประสานงานได้ เช่น ครูสตรี ซึ่งทำการสอนในชุมชนนั้น ๆ ก็จะมีปัญหาและความต้องการของสตรีในท้องถิ่นดีกว่า ดังนั้นการที่องค์การเอกชนสตรีจะร่วมมือกับครู ให้ช่วยประสานงานนั้น ก็จะทำให้งานพัฒนาสตรีได้ผลดีขึ้น เพราะองค์การเอกชนสตรีสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของสตรีส่วนใหญ่ได้

ปัญหาด้านบุคลากร องค์การเอกชนสตรีได้เสนอแนะว่า ควรจะได้คัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถจริง ๆ เข้ามาร่วมดำเนินงาน บุคลากรควรจะต้องมีความเสียสละอย่างแท้จริง และบุคลากรในองค์การพบปะกันน้อยไป ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเรื่องบุคลากรนี้ เป็นปัญหาที่องค์การเอกชนสตรีอาจจะแก้ไขได้ยาก ทั้งนี้

เพราะการดำเนินงานขององค์กรเอกชนสตรีนั้น เป็นการดำเนินงานของอาสาสมัคร บุคคลที่มาร่วมงานบางคนมีความเสียสละอย่างแท้จริง แต่อาจไม่มีความสามารถที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปไค้ควยดี หรือบางคนมีความสามารถมากแต่ไม่มีเวลาพอที่จะมาช่วยดำเนินงานเป็นต้น นอกจากนี้เวลาในการพบปะกันก็มีน้อยควย ฉะนั้นปัญหาในเรื่องนี้จึงอาจแก้ไขได้ควย แต่อย่างไรก็ตามองค์กรเอกชนสตรีส่วนใหญ่ซึ่งระบุปัญหาในข้อนี้ได้ ก็ไค้พยายามหาทางแก้ไข เช่น ประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้สตรีที่มีความสามารถเข้ามารวมดำเนินงาน เป็นต้น

ปัญหาค้านผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรม ที่มีปัญหาค้านการตลาดนั้น องค์กรเอกชนสตรีอาจแก้ไขได้โดยการหาตลาดเพื่อการจำหน่ายก่อน จึงจะลงมือฝึกอบรมสตรี ดังเช่นที่สมาคมภริยาทหารเรือดำเนินการอยู่ คือรับใบสั่งสินค้ามาเลยวาท่างสรรพสินค้าของกรมสินค้าชนิดใด สมาคมก็จะให้การอบรมอาชีพเพื่อผลิตสินค้านั้น ๆ ซึ่งวิธีการนี้อาจจะทำให้ผลในบางสมาคม แต่สมาคมบางแห่งอาจดำเนินการไม่ได้ ผู้วิจัยเห็นว่าในเรื่องการตลาดนี้ องค์กรเอกชนสตรีอาจติดต่อให้หน่วยราชการ เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ช่วยในด้านกาตลาดได้

5. จากการศึกษาสถานภาพของสื่อมวลชน พบว่า

สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เสนอข่าวคานสตรีโดยเฉพาะ (ซึ่งเป็นสื่อมวลชนในกรุงเทพมหานคร) ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 25-29 ปี ซึ่งนับเป็นวัยที่เหมาะสมกับการทำงานคานสื่อสารมวลชน เพราะเป็นวัยหนุ่มสาวซึ่งยอมมีพลังและความกระตือรือร้นในการทำงาน สำหรับวุฒิการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ นับว่าสื่อมวลชนเหล่านี้มีความรู้ในระดับเพียงพอที่จะสามารถกระตุ้นให้สตรีทั่วไปค้นคว้าที่จะพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่เคยประกอบอาชีพใด ๆ มาก่อนเลย และสื่อมวลชนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากงานประจำเลย อาจวิเคราะห์ได้ว้า สถานภาพของสื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความตั้งใจจริงในการทำงานคานนี้ ซึ่งอาจเป็นผลดีในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพราะสื่อมวลชนเป็นผู้มีความสนใจในอาชีพมาตั้งแต่แรก

6. จากการศึกษาความคิดเห็นของสื่อมวลชนเกี่ยวกับบทบาทขององค์การ เอกชน
สตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเอง ปรากฏว่า

6.1 ความกึกก้องเห็นของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความรู้ความต่าง ๆ ที่องค์การ
เอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองนั้น มีมากในคานคหกรรมและหัตถกรรม ซึ่งเป็น
ความกึกก้องที่สอดคล้องกับผู้นำองค์การ เอกชนสตรีส่วนใหญ่ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า
สื่อมวลชนเองไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวหน้าสตรีในหนังสือพิมพ์รายวัน นักเขียนประจำในนิตยสาร
สำหรับสตรี หรือผู้ดำเนินรายการทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ก็ตาม ต่างก็มัก
จะเสนอข่าวหรือให้ความรู้ทางคานคหกรรมและหัตถกรรมแก่สตรีเช่นกัน ซึ่งความรู้ในเรื่อง
เหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะช่วยให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองได้ เช่น รู้จักวิธีการประกอบ
และถนอมอาหาร ซึ่งจะช่วยให้สตรีสามารถดูแลสุขภาพอนามัยของสตรีและครอบครัว, รู้จักการประดิษฐ์
สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ หรือประดิษฐ์ของใช้ในครัวเรือนเอง ซึ่งเป็นการช่วยในด้าน
เศรษฐกิจของสตรี เป็นการลดรายจ่ายของครอบครัวลง ดังนั้นการที่องค์การ เอกชนสตรีและ
สื่อมวลชนต่างสนใจกิจกรรมการให้ความรู้ทางคานคหกรรมและหัตถกรรมนั้น ย่อมอำนวยความสะดวก
ประโยชน์ให้แก่สตรีในวันที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวได้

สำหรับกิจกรรมการให้ความรู้ทางดูแลสุขภาพอนามัยนั้น สื่อมวลชนเห็นว่า
องค์การ เอกชนสตรียังจัดให้แก่อีกน้อย ซึ่งความคิดเห็นในข้อนี้ขัดกับความเห็นของผู้นำ
องค์การ เอกชนสตรีที่เห็นว่า องค์การ เอกชนสตรีจัดให้ความรู้ทางดูแลสุขภาพอนามัยมาก
ผู้วิจัยเห็นว่า การที่สื่อมวลชนเห็นว่าองค์การ เอกชนสตรีให้ความรู้ในด้านนี้แก่อีกน้อยนั้น
เพราะสื่อมวลชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสื่อมวลชนในกรุงเทพมหานคร
ดังนั้นจึงอาจพิจารณาถึงกิจกรรมขององค์การ เอกชนสตรีในกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ และเห็นว่า
สตรีในกรุงเทพฯ ไม่ค่อยประสบปัญหาทางดูแลสุขภาพอนามัย เพราะมีบริการต่าง ๆ ทาง
ดูแลสุขภาพอนามัยพร้อมมูลพอควรแล้ว จึงเห็นว่าความรู้ในด้านนี้ขององค์การ เอกชนสตรีจัดให้
แก่อีกน้อย ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว องค์การ เอกชนสตรีในกรุงเทพฯ ได้จัดให้ความรู้
แก่สตรีในเรื่องสุขภาพอนามัยมากเช่นกัน จากการวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 จะพบว่า
องค์การ เอกชนสตรีเกือบทุกแห่งจะมีกิจกรรมในด้านให้ความรู้ทางดูแลสุขภาพอนามัยแก่สตรี
หรือให้บริการตรวจรักษาโรค แม้แต่องค์การ เอกชนสตรีประเภทสมาคมศิษย์เก่า ซึ่งมี

กิจกรรมมุ่งเน้นเพื่อกลุ่มของตน ก็ยังจัดกิจกรรมในสถานสุภาพอนามัย โดยอาจรวมคำเป็นงานกับองค์กรอื่น ๆ เช่น สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และหน่วยราชการอื่น ๆ

ส่วนกิจกรรมการให้ความรู้ด้านช่างฝีมือต่าง ๆ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านกฎหมาย และด้านอื่น ๆ นั้น สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นว่า องค์กรเอกชนสตรียังจัดให้ความรู้แก่สตรีในคนแคบ ซึ่งเป็นการเห็นที่สอดคล้องกับผู้นำองค์กรเอกชนสตรี ผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ข้างต้นนี้ เป็นความต้องการในอันดับรอง ๆ ลงมาของสตรี องค์กรเอกชนสตรีจึงจัดให้น้อย และมุ่งจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการของสตรีส่วนใหญ่ก่อน คือ ความต้องการรายได้เพิ่มหรือการลดรายจ่าย โดยการให้ความรู้ทางด้านเกษตรกรรมและหัตถกรรมก่อนดังที่กล่าวมาแล้ว และสื่อมวลชนเองก็เห็นว่า องค์กรเอกชนสตรีซึ่งเป็นการดำเนินงานของอาสาสมัครนั้น จะไม่อาจดำเนินการให้ความรู้ในทุก ๆ ด้านเพื่อพัฒนาสตรีได้

6.2 ความคิดเห็นของสื่อมวลชนเกี่ยวกับวิธีการที่องค์กรเอกชนสตรีให้การศึกษากแก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองนั้น สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นว่า องค์กรเอกชนสตรีใช้วิธีการรวมกลุ่มสตรีแล้วให้การอบรมมาก ซึ่งเป็นความเห็นที่สอดคล้องกับผู้นำองค์กรเอกชนสตรี ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการรวมกลุ่มสตรีแล้วให้การอบรมนั้น เป็นวิธีการที่นิยมมากในการให้ความรู้แก่สตรีทั้งโดยหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน และเป็นวิธีการที่องค์กรเอกชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดดำเนินการเหมือนกัน เพราะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด

สำหรับการให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ การให้คำแนะนำทางเอกสาร การให้ความรู้ทางวิทยุ และการจัดนิทรรศการนั้น สื่อมวลชนเห็นว่า เป็นวิธีการที่องค์กรเอกชนสตรีใช้น้อย ส่วนการทำแบบเรียนใหญ่เรียนศึกษาเองและการสัมมนานั้น เป็นวิธีการที่องค์กรเอกชนสตรีใช้น้อยที่สุด ซึ่งความคิดเห็นในเรื่องนี้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นำองค์กรเอกชนสตรี ทั้งนี้เพราะวิธีการให้ความรู้ดังกล่าวนี้มีความไม่สะดวกหลายประการ องค์กรเอกชนสตรีจึงใช้วิธีดังกล่าวน้อย

6.3 สื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า องค์กรเอกชนสตรีได้จัดการศึกษาให้แก่ผู้นำสตรีในชุมชนและสตรีที่เป็นสมาชิกในองค์กรมาก ซึ่งเป็นความเห็นที่แตกต่างจากผู้นำองค์กรเอกชนสตรี การที่สื่อมวลชนเห็นว่าองค์กรเอกชนสตรีจัดให้ความรู้แก่สตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้มากนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนพิจารณาเฉพาะกิจกรรมขององค์กร

เอกชนสตรีในกรุงเทพฯ เป็นสำคัญ หรือพิจารณาเฉพาะข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ของ องค์การเอกชนสตรีที่ส่งให้แก่สื่อมวลชนเท่านั้น จึงทำให้เห็นว่า องค์การเอกชนสตรีมีกิจกรรม เฉพาะเพื่อสตรีผู้นำหรือสตรีที่เป็นสมาชิกเท่านั้น ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว องค์การเอกชน สตรีในกรุงเทพมหานคร ก็มีกิจกรรมเพื่อสตรีที่มีรายได้น้อยและสตรีที่อยู่ในชุมชนแออัดด้วย เช่นกัน เช่น สมาคมผู้นำเพื่อประโยชน์ สมาคมภริยาทหารเรือ สมาคมแพทย์สตรี สมาคม สตรีอุคมศึกษาฯ สมาคมสตรีไทยมุสลิม เป็นต้น

6.4 สำหรับสตรีกลุ่มเป้าหมายพิเศษนั้น สื่อมวลชนเห็นว่า องค์การเอกชน สตรีจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แก่เยาวชนสตรี สตรีในชุมชนแออัด และสตรี ที่ท้องข้งน้อย ส่วนหญิงบริการพิเศษนั้น องค์การเอกชนสตรีจัดกิจกรรมให้น้อยที่สุด ซึ่งความ เห็นในข้อนี้สอดคล้องกับความเห็นของผู้นำองค์การเอกชนสตรี ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า กลุ่ม สตรีเหล่านี้มีหน่วยงานของทางราชการรับผิดชอบดูแลช่วยเหลืออยู่แล้ว องค์การเอกชนสตรี จึงจัดกิจกรรมให้แก่สตรีกลุ่มนี้น้อย และเป็นสตรีเพียงกลุ่มน้อยในจำนวนสตรีที่ควรได้รับความช่วยเหลือทั้งหมด

7. ความเกิดขึ้นของสื่อมวลชนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับองค์การ เอกชนสตรี พบว่า

สื่อมวลชนมีความเห็นว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลมากพอที่จะกระตุ้นให้สตรีเชื่อถือ การดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรี และเข้าร่วมในงานพัฒนาสตรีในระดับมากเป็น อันดับแรก และมีความเห็นว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้ความรู้แก่สตรีนั้น มีประโยชน์แก่สตรี รวมทั้งมีความเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีมีความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน ที่ทำหน้าที่เสนอข่าวสารสตรีในระดับมากด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนนั้นเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาสตรีเช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เอกสารในบท ที่ 2 ว่า "หลังจากมีสมาคมสตรีเกิดขึ้นหลายแห่ง และดำเนินกิจกรรมเพื่อสตรีบ้างแล้ว เช่น สมาคมสตรีไทย สมาคมสตรีอุคมศึกษาฯ สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย และสมาคม ไว. คัมภี. ซี. เอ. หนังสือพิมพ์ก็เริ่มเห็นความสำคัญของการพัฒนาสตรี จึงเริ่มมีหน้าข่าวสตรี ซึ่งตีพิมพ์เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรีขึ้นในหนังสือพิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. 2500" และตลอดเวลา สื่อมวลชนก็มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสตรี เช่น เสนอความรู้ทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้สตรี

ไต่พิจารณาตนเองทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าทั้งสื่อมวลชนและองค์การ
 เอกชนสตรี มีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ ช่วยพัฒนาสตรี ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ
 เอกชนสตรีกับสื่อมวลชนจึงอยู่ในระดับดี และถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างกันจะอยู่ในระดับ
 ดี แต่สื่อมวลชนก็เห็นว่า สื่อมวลชนมีส่วนสนับสนุนการทำงานขององค์การ เอกชนสตรี โดย
 การเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่สตรีน้อย สื่อมวลชนเข้าใจการดำเนินงานของ
 องค์การ เอกชนสตรีน้อย สื่อมวลชนเห็นว่าองค์การ เอกชนสตรีประชาสัมพันธ์งานขององค์
 การได้ผลน้อย และองค์การ เอกชนสตรีรับฟังข้อคิดเห็นจากสื่อมวลชนน้อย ซึ่งความเห็นทั้ง 4
 นี้ มีความสัมพันธ์กันมาก กล่าวคือ สื่อมวลชนเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ เอกชน
 สตรีน้อย เพราะไม่เข้าใจการดำเนินงาน ทำให้การประชาสัมพันธ์งานขององค์การได้ผล
 น้อย เป็นต้น จากผลการวิจัยในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า องค์การ เอกชนสตรีควรจะประชา
 สมพันธ์การดำเนินงานขององค์การให้สื่อมวลชนเข้าใจมากขึ้น เพื่อให้สื่อมวลชนเห็นความ
 สำคัญของการดำเนินงานขององค์การ เอกชนสตรี ซึ่งมีส่วนในการ เสริมงานของรัฐใน
 หลาย ๆ ด้าน นอกจากสื่อมวลชนจะมีความ เข้าใจการดำเนินงานขององค์การ เอกชนสตรี
 น้อยแล้ว ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่ทำให้สื่อมวลชนเผยแพร่ งานขององค์การ เอกชนสตรีน้อย
 เพราะ นโยบายการบริหารงานของสื่อมวลชนแต่ละประเภท เช่น "นิตยสารบางฉบับไม่
 สามารถลงเรื่องราว เกี่ยวกับกิจกรรมขององค์การ เอกชนสตรีที่เป็นประโยชน์แก่สตรีได้"
 เพราะเห็นว่าอาจจะเน้นเรื่องทางวิชาการมากเกินไป ซึ่งขัดกับนโยบายของหนังสือที่มุ่งใน
 ความบันเทิง เป็นต้น" (สัมภาษณ์นักเขียนประจำหนังสือ นิตยสารสตรี) สำหรับการเผยแพร่
 กิจกรรมขององค์การ เอกชนสตรีทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ก็ทำได้น้อยเช่นกัน
 เพราะนอกจากจะขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารงานแล้ว ยังขึ้นอยู่กับผู้อุปถัมภ์รายการอีกด้วย
 ซึ่งมีส่วนกำหนดรายการอยู่มาก "บางครั้งการโฆษณาสินค้าบางประเภทในรายการยังขัด
 กับการพัฒนาสตรีอีกด้วย เช่น การโฆษณาชุด ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ใช้สิ่งของฟุ่มเฟือย
 และไม่มีประโยชน์ เป็นต้น" (สัมภาษณ์ผู้จัดรายการแม่บ้านทางสถานีวิทยุ ท.ท.ท.) สำหรับ
 ในเรื่องข้อจำกัดนี้ องค์การ เอกชนสตรีคงจะไม่อาจเข้าไปแก้ไขได้ เพราะเป็นเพียงองค์การ
 อาสาสมัครที่ไม่มีอำนาจใด ๆ ในเรื่องนี้ รัฐบาลจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยรัฐบาล
 จะต้องกำหนดมาตรการในการใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาให้มาก
 ที่สุด รัฐบาลจะต้องเป็นผู้จัดรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าและเป็นประโยชน์

ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และต้องควบคุมและเร่งรัดให้เอกชนจัดการอันเป็นประโยชน์ด้วย
 สำหรับการดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรีในการให้การศึกษาแก่สตรีนั้น สื่อมวล
 คนเห็นว่า ประสพผลสำเร็จน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีองค์การเอกชนสตรีไม่กี่แห่งที่ใช้การ
 ศึกษาเพื่อพัฒนาสตรี ส่วนองค์การอื่นๆไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาเพื่อพัฒนาและองค์การ
 เหล่านี้มีจำนวนมากกว่า ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเห็นว่า การให้การศึกษาแก่สตรีประสพผลสำเร็จน้อย
 กล่าวโดยสรุป องค์การเอกชนสตรียังไม่อาจใช้สื่อมวลชนในการกระตุ้นให้สตรีพัฒนา
 ตนเองได้ ถึงแม้สื่อมวลชนจะให้ความร่วมมือ แต่ก็มีข้อจำกัดหลายอย่างซึ่งรัฐบาลจะต้องช่วยแก้ไข

สรุป

ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

ในค่านิยมคติเห็นของผู้นำองค์การเอกชนสตรี เกี่ยวกับบทบาทขององค์การเอกชน
 สตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยนั้น จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า องค์การเอกชน
 สตรีมีบทบาทในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโดยเน้นการอบรมด้านอาชีพให้สตรีมีอาชีพ
 เสริมหรืออาชีพรองนอกเหนือจากอาชีพหลักซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสาร ทั้งนี้เพราะ
 สตรีไทยกว่าร้อยละ 80 มีอาชีพทำการเกษตรซึ่งจะมีช่วงเวลาว่างหลังจากทำไร่นานาน
 ดังนั้นองค์การเอกชนสตรีจึงมุ่งฝึกอาชีพต่างๆ เพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ในช่วงที่
 ว่างเป็นการช่วยให้สตรีใช้เวลาให้เป็นประโยชน์และป้องกันการละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาทำงานใน
 เมืองหลวง วิชาที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้แก่สตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะเป็นวิชาทาง
 ด้านหัตถกรรมและคหกรรมซึ่งสตรีสามารถทำอยู่ที่บ้านได้ เพื่อสตรีจะได้ดูแลบ้านเรือนและลูกๆ
 ไปพร้อมๆกัน สำหรับบทบาทในการให้การศึกษาทางด้านสังคมขององค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะมุ่ง
 ให้สตรีรู้จักการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว สำหรับการให้การศึกษาแก่สตรี
 เพื่อพัฒนาสังคมขององค์การเอกชนสตรีมีน้อยกว่าการให้การศึกษาทางด้านอาชีพเพื่อพัฒนา
 เศรษฐกิจ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้แก่
 สตรีจะเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมด้านการฝึกอาชีพมากกว่าการให้
 ความรู้ด้านสังคม ซึ่งเนื่องจากความต้องการความรู้ด้านอาชีพนั้นเป็นความต้องการของสตรี
 ส่วนใหญ่ ส่วนวิธีการให้การศึกษาแก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองนั้น องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่
 จะใช้วิธีการรวมกลุ่มสตรี แล้วให้การอบรม ทั้งนี้เพราะสตรีมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว
 โดยเฉพาะในต่างจังหวัด เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มทอผ้า เป็นต้น ดังนั้นเมื่อองค์การ

เอกชนสตรีจะเข้าไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสตรี จึงใช้วิธีการรวมกลุ่มแล้วให้การอบรม และสำหรับสตรีกลุ่มเป้าหมายที่องค์กร เอกชนสตรีมุ่งให้การศึกษาเพื่อการพัฒนา นั้น คือ กลุ่มสตรีผู้มีรายได้น้อย และสตรีที่อยู่ในท้องที่ห่างไกล ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสาร ทั้งนี้เพราะสตรีทั้ง 2 กลุ่มนี้ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมาก จึงควรได้รับความช่วยเหลือก่อน

สำหรับความคิดเห็นของสื่อมวลชน (ในกรุงเทพมหานคร) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กร เอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเอง จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นำองค์กร เอกชนสตรีว่า องค์กร เอกชนสตรีมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรีทางด้านอาชีพ คือ คหกรรม และหัตถกรรม มาก ส่วนการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยนั้น สื่อมวลชนเห็นว่า องค์กร เอกชนสตรี จัดให้แก่นสตรีน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นำองค์กร เอกชนสตรี นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังเห็นว่า การดำเนินงานให้การศึกษาแก่สตรีขององค์กร เอกชนสตรีนั้นประสบผลสำเร็จน้อย ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนเห็นว่าสื่อมวลชนยังไม่เข้าใจการดำเนินงานขององค์กร เอกชนสตรีดีพอ และยังสนับสนุนการทำงานขององค์กร เอกชนสตรีโดยการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ น้อย แต่อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนเห็นว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กร เอกชน สตรีจัดให้แก่นสตรีนั้นมีประโยชน์ และยินดีร่วมมือกับองค์กร เอกชนสตรี ในการเผยแพร่ให้ สตรีทั่วไปเข้าใจงานพัฒนาขององค์กร เอกชนสตรี สำหรับการให้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา สตรีนี้ รัฐบาลอาจให้ความช่วยเหลือได้ โดยการกำหนดมาตรการในการใช้สื่อมวลชนเพื่อ ประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาให้มากที่สุด และเร่งรัดให้เอกชนจัดรายการอันเป็น ประโยชน์แก่ประชาชนด้วย

สำหรับปัญหาและอุปสรรคขององค์กร เอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีนั้น พบว่า ผู้นำองค์กร เอกชนสตรีมีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นั้นสามารถแบ่ง ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ปัญหาด้านการบริหาร และปัญหาด้านการปฏิบัติ

ปัญหาด้านการบริหาร ได้แก่ องค์กร เอกชนสตรีไม่มีรายได้ประจำที่จะนำมา ใช้จ่าย ขาดบุคลากรที่ทำงานประจำ ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดตามผล ขาดแคลนอุปกรณ์ สำหรับปัญหาด้านการปฏิบัติได้แก่ การประสานงานกับสตรีในชุมชนยังไม่ได้ผลเต็มที่ สตรี

มีฐานะยากจนไม่สามารถเดินทางมารับการอบรมได้ สินค้าที่ตกกรรมและงานฝีมือจากการพัฒนารูปแบบใหม่ ๆ ให้ทันสมัย จึงไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควร สำหรับปัญหาเหล่านี้องค์การเอกชนสตรีบางแห่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ เช่น ปัญหาเรื่องรูปแบบของสินค้าที่ตกกรรม องค์การเอกชนสตรีก็ไปปรับปรุงรูปแบบและความประณีตของผลิตภัณฑ์ หรือปัญหาค้นหาการประสานงาน ก็ไต่คู้เลือกสตรีในท้องถิ่น ตำบล หรืออำเภอ มาช่วยในการประสานงานต่าง ๆ หรือแสวงหาผู้นำเพื่อจัดรวมกลุ่มสตรีก่อน การอบรมจึงจะได้ผล สำหรับปัญหาบางประการ องค์การเอกชนสตรีก็ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น ปัญหาคนบุคลลากรขาดบุคลากรที่เสียสละมาร่วมงาน อาจแก้ไขโดยพยายามประชาสัมพันธ์งานขององค์การให้สตรีเห็นความสำคัญเพื่อกระตุ้นให้สตรีที่มีความสามารถเข้ามาร่วมดำเนินงาน หรือการคืนตัวของสตรีที่จะพัฒนาตนเองมีน้อย องค์การเอกชนสตรีไม่มีวิธีจูงใจให้สตรีอยากพัฒนาตนเอง นั้น อาจแก้ไขโดยการสอบถามความต้องการจากสตรีส่วนใหญ่ก่อน แล้วองค์การเอกชนสตรีจึงจัดฝึกอบรมให้โดยใช้เวลาสั้น ๆ และให้ครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะเรื่องเฉพาะจุดให้มากที่สุด ตลอดจนหาทางช่วยเหลือหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมแล้ว เช่น ช่วยหาตลาด หรือช่วยดำเนินการจัดซื้อวัสดุที่มีราคาถูกให้สตรีนำมาผลิตสินค้าต่าง ๆ หลังการอบรมด้านอาชีพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ขององค์การเอกชนสตรีบางแห่งไม่ค่อยสนองความต้องการของสตรีอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นเวลานานแล้ว และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ, สังคม, การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สตรียังมีความต้องการเพิ่มขึ้น มีสถานภาพและบทบาทแตกต่างไปจากเดิม ตลอดจนยังมีปัญหาของสตรีที่ต้องการความช่วยเหลืออีก เช่น ปัญหาโศกเศร้า, ลอดดวงเด็กหญิง, ชมชื่นอนาจาร, ไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่า องค์การเอกชนสตรีควรจะได้พิจารณาวัตถุประสงค์ขององค์การบ้าง และอาจปรับปรุงเพื่อจะได้ช่วยพัฒนาสตรีให้ได้ผล โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. จากการวิจัยพบว่า บทบาทขององค์การเอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเองนั้น องค์การเอกชนสตรีมุ่งให้สตรีได้มีอาชีพเสริม และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มาก ส่วนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่สตรีนั้นยังคงดำเนินการอยู่น้อย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีน่าจะได้นำค่าเงินการดำเนินงานมาขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพหลักของสตรี คือ การทำเกษตรกรรม และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กิจกรรมหรือการให้ความรู้ทางการเกษตรแก่สตรีนั้นน้อย ผู้วิจัยเสนอแนะให้องค์การเอกชนสตรีร่วมกับหน่วยงานรัฐบาลให้การศึกษาศรีทางการเกษตร โดยเฉพาะความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่ เช่น การใช้น้ำ, การบำรุงดิน การใช้เครื่องทุ่นแรง เป็นต้น เพื่อให้สตรีซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ได้นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ปรับปรุงการเกษตรของตน เป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่สตรีและครอบครัว

3. จากการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญขององค์การเอกชนสตรีคือ ขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากองค์การเอกชนสตรีดำเนินงานโดยอาสาสมัคร ไม่มีเงินเดือนประจำ จึงมักประสบปัญหาในค่านนี้ ซึ่งปัญหานี้ได้มีการพยายามแก้ไขให้สตรีที่มีความรู้ความสามารถ มีเวลาและกำลังทรัพย์ มาร่วมดำเนินงานช่วยเหลือสตรี โดยมีการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ซึ่งเมื่อพิจารณาในค่านหนึ่งจะพบว่า เป็นการตอบแทนแก่ผู้ทำประโยชน์ แต่ในอีกค่านหนึ่งก็เป็นการเสริมหรือชักจูงให้บุคคลที่หวังชื่อเสียงเข้ามาดำเนินงาน และเป็นเสมือนว่าการทำงานอาสาสมัครเพื่อหวังสิ่งตอบแทน ทำให้บางครั้งการดำเนินการพัฒนาสตรีไม่ได้ผลเต็มที่ หรือทำให้ภาพพจน์ขององค์การเอกชนสตรีเสียไป สำหรับปัญหาการขาดบุคลากรนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานขององค์การเอกชนสตรีว่าจะช่วยพัฒนาสตรีได้อย่างไร มากน้อยเพียงไร และองค์การเอกชนสตรีมีบทบาทในการช่วยเสริมงานพัฒนาประเทศอย่างไร เพื่อให้สตรีอื่น ๆ ตระหนักและเห็นความสำคัญขององค์การเอกชนสตรี และอาจเข้ามาร่วมดำเนินงานมากขึ้น

4. จากการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนนั้นมีความสัมพันธ์อันดีกับองค์การเอกชนสตรีและยินดีสนับสนุนเผยแพร่กิจกรรมขององค์การเอกชนสตรี แต่มีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของสื่อมวลชนเองซึ่งบางแห่งไม่ค่อยสนใจงานในค่านสตรีและองค์การเอกชนสตรี ทั้งนี้อาจเนื่องจากสื่อมวลชนนั้น ๆ ไม่ได้จัดคอลัมน์หรือรายการเพื่อสตรีโดยเฉพาะ และเข้าใจการดำเนินงานขององค์การสตรีน้อย จึงไม่เห็นความสำคัญ ผู้วิจัยเสนอแนะให้

องค์การเอกชนสตรีเผยแพร่กิจกรรมและผลการดำเนินงานขององค์การให้สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปทราบมากขึ้น นอกเหนือจากการเผยแพร่เฉพาะกิจกรรมที่จะเปิดอบรมหรือกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมขององค์การ ซึ่งอาจจะกระตุ้นให้สตรีอื่น ๆ เข้ามาร่วมงานมากขึ้น และเมื่อสื่อมวลชนเข้าใจการดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรีมากขึ้น องค์การเอกชนสตรีก็จะสามารถใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสตรีได้มากขึ้น

5. องค์การเอกชนสตรีควรจะได้ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลให้มากขึ้น และหน่วยงานรัฐบาลควรได้ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในปัจจุบัน องค์การเอกชนสตรีก็ได้ประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งทำให้การดำเนินงานพัฒนาสตรีในบางครั้ง ไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะไม่ได้ประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลอย่างมีระบบ ในปัจจุบันรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐบาลและองค์การเอกชน ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์การของรัฐและเอกชน ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานนี้ควรจะได้เร่งดำเนินงานและวางแผนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนโดยเร่งด่วน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสตรี

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำวิจัยต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานให้การศึกษาแก่สตรีโดยหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน
2. ควรจะได้มีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ โดยศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของสตรีที่เป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ และสตรีทั่วไป